

نووسینی کوردی له نیوان ریئووس و ریئووسیدا

کازم عه‌باس زه‌ندی

نووسهران له‌سه‌ر شیوه نووسینی پاهاتووه و له‌گه‌لیدا چهندان تایبه‌تمه‌ندی بۆ دروست بووه، پاشان ئه‌و شیوه نووسینه‌ی لێ به‌ره‌م هاتووه که په‌یپه‌وکراوه، ئه‌وجا له‌ ده‌رئه‌نجامدا وه‌ک دوا قۆناغی نووسین، زه‌مینه‌ی دروستکردنی ریئووس په‌خساوه.

پاستیه‌که‌ی نووسینی کوردییش وه‌ک نووسینی هه‌ر زمانیکی دی، به‌چهند قۆناغی‌کدا تیپه‌ریوه، ئه‌وجا گه‌یشتووه‌ته ئه‌و قۆناغی که ئیستا ده‌بینریت، به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌رگیز ده‌سه‌لاتیکی سه‌رتاسه‌ری نه‌بووه که زمانه‌که‌ی تیدا له‌ کاروباری و لات و فه‌رمانه‌په‌وایه‌تی به‌کار هینرابیت، له‌هه‌مان کاتدا زمانه‌که‌ی زمانی ده‌قیکی ئایینیشت نه‌بووه تا خویندن و نووسینی پێ کرابیت، بۆیه له‌هه‌ر قۆناغ و سه‌رده‌می‌کدا به‌زمانیکی دیکه نووسینی پێ کراوه، ئه‌ویش له‌میژوی کۆندا، هه‌ر له‌و کاته‌وه‌ی که زمانی ئافیسنا، شه‌ش سه‌ده پێش زاین، له‌زمانی میدیه‌کانه‌وه وه‌رگێردرایه سه‌ر زمانی ئه‌خمینییه‌کان، زمانی

هه‌روه‌ک ده‌زانین زمان وه‌ک ئامرازیک له‌نیوان مرۆقه‌کاندا بۆ له‌یه‌کتر گه‌یشتن و ده‌ربیرینی مه‌به‌سته‌کان به‌کار دیت، ئه‌م ئامرازه‌ش له‌نیوان هه‌موو زمانه‌کاندا هاوبه‌شه و به‌دوو شیوه ده‌رده‌خريت، شیوه‌یه‌کیان ئه‌زه‌لییه که ئاخوتنی پێ ده‌گوتریت، به‌زمانی گۆکردن ده‌رده‌بدریت و به‌گوتی ده‌بیسترت، ئه‌وی دیکه‌یان نووسینه که ئاوینه‌ی ئاخوتنه، به‌ده‌ست ده‌کریت و به‌چاو ده‌بینریت.

ئاشکرایه که ئاخوتن له‌نووسین کۆنتره، چونکه به‌ر له‌نووسین هه‌ر هه‌بووه، ئه‌مه‌ش وای کردووه دروستبوونی ریئووس پێش دروستکردنی ریئووس بکه‌ویت، چونکه ریئووس له‌زمانی ئاخوتن هه‌ل ده‌هینجرت، ئه‌وجا ریئووس له‌نووسین دروست ده‌کریت، له‌مه‌شدا به‌لگه‌ی ئه‌و پاستیه‌ ده‌رده‌که‌ویت که هیه‌چ زمانیک نووسین و ریئووسی له‌گه‌ل یه‌کتردا بۆ دروست نه‌بووه، به‌لکوو نووسینه‌که‌ی به‌چهند قۆناغی‌کدا تیپه‌ریوه، ئه‌وجا به‌تیپه‌رینی قۆناغه‌کان ده‌ستی

خویندن و نووسینی فارسی بووه، چونکه فارسی زمانی ئایین و دهسه لات بووه، له دواى هاتنى ئیسلامیش، زمانی عاره بی بووه، چونکه زمانی قورئان، زمانی ئایین و فه مان پره وایه تی بووه، له میژووی نویشدا، له پاش دروستکردنی ده وله ته نه ته وه بیه کان، له پال زمانی فارسی و عاره بی، زمانی تورکیش هه مان کاریگه ری هه بووه، چونکه له پئی ده سه لات وه نه میشی به سه ردا زال بووه و لاتینی بۆ به کارهاتوه.

لیروه نه وه مان بۆ ده رده که ویت که نووسینی کوردی به درئیایی سه رده مه کان زیاتر به زمانی داگیرکه ران کراوه، چونکه هه رده م داگیرکراو بووه و نووسینی زمانی دیکه ی به سه ردا زال بووه، نه مه ش وای کرد وه ک نووسینیکی سه ره به خۆ به درهنگی ده ربکه ویت، نه و بنه مایانه ی که بۆیشی دروست ده بوو، جیبه جیکردنی نه سته م بیته، له هه مان کاتدا قوناغه کانی گۆپان و گه شه شی ناروون و لیل بیته، به لام له گه ل نه وه شدا، له نه نجامی په سه نیی زمانی کوردی و پته ویی کۆله گه ریزمانییه کانی، تایبه تمه ندی خۆی پاراستوه و نووسینه که ی له نووسینی داگیرکه ران و نه و زمانه جیا بووه که به هه مان نه لفبی نووسیویانه، نه مه شمان له ده ستنووسی خوینده وار و شاعیره هه لکه وتوه کانه وه بۆ ده رده که ویت که به ره مه نه ده بی و شیعییه کانیا ن به زمانی کوردی نووسیوه.

له قوناغی یه که مدا، که به ده ستپیککی نووسینی کوردی ده زانریته، ئاویتته ی نووسینی فارسی بووه، چونکه هه ر دوو نه ته وه له پووی زمانه وه هاو پیشه و له پووی حوکه مگیرانه وه ش تیکه لی یه کتر بووینه، به لام نووسینه که ی وه ک نووسینی هه ر زمانیکی دیکه، به هه ره مه کی ده سته ی پئ کردوه، چونکه به هیه چ یاسا و بنه مایه ک پابه ند نه بووه، به لکوو ته نیا خویندنه وه و تیگه یشتنی مه به سته ی تیدا په چاو کراوه، نه مه ش تا هاتنی

ئیسلام به رده وام بووه، چونکه له م کاته به دواوه زمانی عاره بی جپی زمانی فارسی گرتوه ته وه، به مه ش قوناغه کی جیاواز به سه ر نووسینی کوردی و فارسیدا هات، چونکه زمانی عاره بی به سه ر هه ر دوو زمانه که دا زال بوو، به مه ش قوناغی دووه م بۆ نووسینی کوردی دروست بوو، که له سه ده ی شازده یه می زایینی ده ست پئ ده کات، چونکه چه ندان شاعیر و پوونا کبیری وه ک مه لای جزیری (۱۵۷۰ - ۱۶۴۰ ز) و نه حمه دی خانی (۱۶۵۱ - ۱۷۰۶ ز) و و خانای قوبادی (۱۶۶۸ - ۱۷۵۴ ز) و نالی (۱۸۰۰ - ۱۸۷۷ ز) و حاجی قادری کۆیی (۱۸۱۷ - ۱۸۹۶ ز) تاد هه لکه وتوونه، که نووسینیا ن به تایبه تمه ندی کوردی کردوه، به مه ش نووسینی کوردی پچکه یه کی تایبه ت به خۆی وه رگرت، که تا پاده یه ک له لاسایی کردنه وه رزگاری بوو، چونکه تیدا په چاوی ده رخستنی نه و ده نگانه ده کرا که له زمانی کوردیدا هه بوون، به لام له زمانه زاله کاندانه بوون، نه مه ش تا سه ده ی بیسته م به رده وامی هه بوو، پاشان قوناغی سییه می به دوا ده ات، که تیدا هه ول ده درا نه لفبییه به کارهاتوه کانی (عاره بی - لاتینی - سلافی - نه رمه نی) به تایبه تمه ندی زمانی کوردی رپک بخریته، نه و جا به کار به یئریته، به مه ش زه مینه بۆ هاتنی قوناغی چواره م په خسا، که له قوناغه کانی پئش خۆی دابرا، چونکه قوناغی هه ره مه کی و لاسایی جئ هیشت و وه ک هونه رپک سه یر کرا، له مه شدا په چاوی یه کگرتوویی و جوانی له نووسیندا ده کرا، نه م قوناغش له ناوه پاستی سه ده ی بیسته مه وه ده ست پئ ده کات، چونکه گرفته کانی تیدا ده ستنیشان کرا و هه ول ده درا نووسینی وشه کان هاوشیوه بکریته، نه م هه ولش له پئی خه مخوری تاکه که سیی و داموده زگا کانی وه ک کۆپی زانیاری کورد و نه کادیمیای کوردی جیبه جئ ده کرا، که له

پېړسەى خویندن و فیژکردن په پېړه وده کړا، له مه شدا پېکنووسى به رهم هات، چونکه دهرېپنى ناخپور به گرنګترین بنه ما داده نراو ئه و نووسینهى تیدا به راست ده زانرا که وشه کان چوڼ له دم دهرده چن، وا بنووسرین، ئه مه ش وای کرد هه ردم پشت به و بنه مایه ببه ستریت، که ده لاین وشه یه ک چوڼ گوده کریت؟ چوڼ دهرده بردریت؟ چوڼ ده بیستریت؟ ده بییت وا بنووسریت.

گومان له وده دا نییه، که له نه نجامى به دوا داهاتنى ئه م چوار قوڼاغى پېشوودا، نووسینى کوردى گورانى زوری به سهردا هات و له گه لیدا ده ست راهاتن له سهر شیوه نووسینیک دروست بوو، له هه مان کاتدا چندان بنه مای تیدا په یدابوو که ئیستا که وهک تاییه تمه ندى بۆ نووسینى کوردى به کار ده هیئت، به مه ش زه مینه یه کى له بار بۆ هاتنى قوڼاغى پېنجه م په خساوه، چونکه نووسین له هونه روه بۆ زانست گورپاوه، ئه مه ش به دوا قوڼاغى نووسین دهر زانریت، که ده توانریت پېنووسى لى دروست بکړیت، چونکه نووسین له قوڼاغى هه رهمه کى داده بریت و وهک زانستیک مامه لى له گه لدا ده کریت.

جیاوازی پېنووس و پېکنووسى له چیدایه؟

له پروى کرداره وه، پېنووس و پېکنووسى، هه ریه که یان پیناسه یه کى تاییه به خوځى وهرده گړیت، پېکنووسى وهک هونه ریک به ناخاوتنه وه گړى دهریت، چونکه ده توانریت به پېى دهرېپن و ده ست راهاتن، پېشنیاری له سهر بنیاد بریت، ئه و جا لاسایى بکړیته وه، به لام پېنووس به پېرمانه وه دلکینریت، بۆیه ده بییت وهک زانستی پېرمان، یاسای بۆ دابنریت، پاشان په پېره و بکړیت، تا له دهر نه نجامدا ده ست راهاتنى نووسه رانى له سهر دروست ده بییت.

پاستییه که ی پېنووس و پېکنووسى دوو قوڼاغى جیان له نووسینى کوردى و نووسینى هه موو

زمانه کاند، چونکه تا نووسین به قوڼاغى پېکنووسیدا تى نه په پیت، زه مینه ی دروستکردنى پېنووس نارپه خستیت، به لام له بهر ئه وهى دیارترین خالى هاوبه ش له نیوانیاندا ئه وه یه که هه ر دووکیان بۆ یه ک مه به ست به کار دین، مه به سته که ش ئه وه یه، که ده بییت له کاتى خویندنه وده ما مه به ستى نووسه ر و تیگه یشتنى خویندنه رى تیدا دهریکه ویت، بۆیه زوریى نووسه ران تیگه لى یه کتریان ده که ن و به یه کیان ده زانن، له نه نجامى ئه مه شدا شاره زایانى نووسینى کوردى ئه و بیروبو چوونه یان بۆ دروست بووه و ده لاین وا په سندرته گورپانکارى تیدا نه کریت! چوڼ هاتووه با هه روا بییت! چونکه وا ده زانن ئه گه ر ده ستى لى بدریت، تیگ ده چیت و ناتوانریت با شتر بکړیت!

ده لاین وهک برینیکى قه تماغه گرتوو، پېویست ناکات بکولینریته وه، چونکه پیمان چاره ناکریت! یان ده لاین وهک ئه و گړیکورپه یه لیهاتووه که پیمان ناکریته وه! له کاتیکدا ده توانین له و پېکنووسیه دا پېنووس دروست بکین، چونکه زه مینه یه کى له بارى په خساندووه، تا نووسین به یاسایى بکین، به جیبه جیکردنى یاساکانیش دروستنووسى و یه ک شیوه نووسین بۆ ده سته واژه کان دروست ده بییت، که راست و هه لى له نووسیندا پى ده ستنیشان دهریت، هه بوونى یاساش گرنګترین مه رجه بۆ ئه وهى نووسینى زمانیک به پېنووس بزانریت، چونکه به یاسا نووسینى یه کگرتوو دروست ده بییت، نووسینى ده سته واژه کان وه کوو یه کترى لى دیت، نه وه کوو له پى دهرېپن و ده ست راهاتندا پېوره وهریگریت، به لام له پېکنووسیدا مه رچ نییه یاسا هه بییت، چونکه به هونه ر ده زانریت، هه روهک ده زانین هونه ریش به رده وام گورپانکارى تیدا دهریت و ناتوانریت چوارچپوه یه کى دیاریکراوى لى دروست بکړیت بۆ ئه وهى له م چوار چپوه یه دهرچپیت به هه ل و نادرست هه ژمار بکړیت، ئه مه ش وا ده کات هه موو که سیک بتوانیت نووسینى خوځى له

نووسینی که سیتی تر به راستتر بزانییت .

یه که م: پیکنووسی به ده ست پاهاتن دروست ده بییت، چونکه هندی له نووسه ران ده ستیان چون پا هاتییت وا ده نووسن، نه گه له کاتی خویندنه وه دا، کاریگه ری له سه ر گۆپینی و اتا و مه به ستدا نه بییت، له م حاله ته شدا نه گه ر نووسه رییک ناسراو بییت، یان سه ر نووسه ری داموده زگایه کی په خش و بالوکرده وه بییت، ده توانییت نه و پچکه تایبه ته ی که خوی له نووسیندا په پیره وی ده کات، بیسه پینییت و داوا بکات چاوی لی بکرییت، به مه ش پیکنووسی له نیوان چینیکی دیاریکراودا دروست ده بییت، نه وه کوو پینووسیکی یه کگرتوو، که بۆ زمانی کوردی بییت، چونکه له نه جامی لاساییکردنه وه ی کۆمه له یه ک، نووسینی هندی له نووسه ران وه کوو یه کتری لی ده هییت و شیوه نووسینیکی له یه کچوویان له نیواندا دروست ده بییت . دووم: پیکنووسی به پینی ده ربیرین دروست ده بییت، چونکه هندی له شماره زایان باوه پریان وایه، که ناخیوه رییک چون وشه یه ک ده رده برییت، ده بییت وا بنووسرییت، به مه ش ده ربیرینی که سی و تایبه تمه ندی شیوه زاره کان به هه ند ورده گیریت، چونکه هه ر شیوه زاریک به ده ربیرینی خوی نووسینی پی ده کرییت، له م حاله ته شدا نه و که سانه لاسایی ده که نه وه که سه ر به هه مان شیوه زارن، بۆیه پیکنووسی بۆ نه و شیوه زاره دروست ده بییت که پی ده نووسرییت نه وه کوو پینووسیکی یه کگرتوو کوردی که بۆ هه موو شیوه زاره کان بشییت، له م حاله ته شدا نه گه ر ده ربیرینی شیوه زاریکی دیکه جیاواز بییت، نه ویش به ده ربیرینی خوی ده نووسییت و نووسینی خوی به راستتر ده زانییت، بۆیه بۆ نه ویش پیکنووسییه ک دروست ده بییت که تایبه تی خوی ده بییت و له وی تر ناچییت .

سییه م: پیکنووسی به پیشنیار دروست ده بییت، چونکه هندی که س به دانانی چه ند پیشنیاریک،

له رپی هیئانه وه ی چه ند نمونه یه کدا، داوا ده که ن نمونه به نمونه بچوینرییت، له مه شدا له جیاتی نه وه ی یه ک شیوه نووسین بۆ وشه کان په پیره و بکرییت، له وانه یه به دوو شیوه و زیاتر بکرییت، چونکه ده توانرییت له به رانه ر هه ر پیشنیاریکدا پیشنیاری دیکه بکرییت، که جیاواز و دزه پا بییت، به مه ش له وانه یه پیکنووسی له نیوان نه و که سانه دا دروست بییت که بیروبوچوویان له گه ل پیشنیاریکدا ده گونجییت، به لام له هه مان کاتدا که سانی دیکه ش هه ل ده که ون که باوه پریان به پیشنیاری دیکه هه بییت، نه مه ش واده کات له شیوه یه ک زیاتر نووسین بۆ ده سته وازه کان بکرییت و هه رکه سه نووسینی خوی له وی تر به راستتر بزانییت .

چوارهم: پینووس به یاسا دروست ده کرییت، چونکه یاسا وا ده کات نووسین له قۆناغی هونه ر و هه رپه مه کی دابیرییت و به زانست بزانییت، هیچ زانستیکیش نییه یاسای تایبه ت به خوی نه بییت، بۆیه تا یاسای نووسینمان نه بییت، پینووسمان پی دروست ناکرییت، ناشرکرایه که په پیره وکردنی یاساش له لاساییکردنه وه ئاسانتر و به هیتره، چونکه یاسا پچکه و ریسا بۆ فیترکردن داده نییت و واده کات نووسین له چوارچیوه یه کی دیاریکراودا په پیره و بکرییت، به مه ش نووسینی وشه کان هاوشیوه ی یه کتر ده بییت، بۆیه نه گه ر بمانه وییت پینووس بۆ نووسینی کوردی دروست بکه ین، ده بییت یاسای فیترکردن بۆ نووسین دابینیین، نه وجا له پرۆسه ی خویندندا بیانسه پینین تا فیترخوازن و نووسه رانی پی فیتر ده بییت، مه رچی دانانی یاساش له وه دایه که ده بییت به پاساوی به لگه دار پشت نه ستور بییت، پیکه وتنی زۆریه ی شاره زا و نووسه رانی له سه ر دروست بکرییت، بنه مایه کانی نووسینی تییدا په چاوا بکرییت، نه وجا به پینی یاسایه کان راستی و ناراستی و ناوازه یی نووسین دیار بخرییت و ته واوی و ناته واوی پی بسه لمینرییت .

ئایا نووسینی کوردی پینووسی ههیه، یان له قوناغی ریکنووسیدا به؟

ئیمه له و باوه په داینه که نه و نووسینه ی ئیستا بۆ زمانی کوردی ده کریت، ریکنووسییه نه وه کوو پینووس، چونکه به پیشنیار ریک خراوه و یاسای بۆ دانه نراوه، پینووس ده بیئت یاسای هه بیئت، تا پاست و هه له ی پی ده ستنیشان بکریت، به لام به داخه وه زۆر له شاره زایانی نووسینی کوردی نه و ریکنووسییه به هاوتای نه و پینووسه ده زانن که زمانه کانی وهک عاره بی و ئینگلیزی هه یانه، له مه شدا چه ندان گرفتای بی چاره مان بۆ دروست بووه، چونکه که ریکنووسی کوردی و پینووسی نه و زمانانه به رانه به به یه کتر ده کریت، پیچه وانه ی یه کتر ده رده که ون.

له نووسینی کوردیدا هه ر چۆنیک بنووسریت به پاست ده زانریت، که چی له زمانه کانی عاره بی و ئینگلیزی، پاستییه کان به یاسا ده رده خرین و هه له کان به له یاسا ده رچوو هه ژمار ده کرین، له مه شدا نه و جیاوازییه مان بۆ ده رده که ویت که له نیوان نووسینی کوردی و نووسینی نه و زمانانه دا هه یه، بۆیه نووسینی کوردی به ریکنووسی ده زانریت نه وه کوو پینووس، چونکه تئیدا پشت به یاسا نابه ستریت، به لکوو به پیی ده ست راهاتن و ده رپرینی ئاخیه ور پیشنیاری بۆ داده نریت، نه مه ش وای کردوو نووسینی ده سته واژه کان به دوو جۆر و زیاتر بکریت، هه مووشیان به پاست بزانی و نه توانریت پاست و هه له یان لی دیار بکریت، بۆ سه لماندنی پاستی نه م پایه ش، نه گه ر سه رنج بده ینه نه و شیوه نووسینه ی که له ده زگا و کتیب و گوشار و بلاوکراوه کوردییه کان په یه ره ده کرین، ده ببینن نووسه ران به سه ر چه ند به ره یه کدا دابه ش ده بن، چونکه نووسینه که یان به پیی یه کیک له و حاله تانه ریک ده خه ن، که ریکنووسی لی به ره م ده هیئت نه وه کوو له رپی

دارپشتنی چه ند یاسایه ک بیئت که هه موویان پییه وه پابه ند بن و به سه ر نووسینی وشه کاندا جیبه جی بکریت.

رینووس به یاسا دروست ده کریت، له خۆیه وه دروست نابیت، به لام مه رجی سه ره کی له دروستکردنی رینووسدا نه وه یه که ده بیئت له سه ره تادا گرفته کانی نووسین ده ستنیشان بکریت، نه و جا بۆ هه ر حاله تیکی یاسای نووسین دابنریت که به سه ر نووسینی وشه کاندا جیبه جی بیئت، گرفته کانی نووسینی کوردیش بریتین له:

۱ - خویندنه وه ی برکه: چونکه هه ندی وشه ی وهک (شوان، پوهه ک، خوین، مریشک، تریسکه..... تاد هه یه که به شیوه یه ک زیاتر برکه ده کرین، له مه شدا جیاوازی بیروپا دروست ده بیئت، بۆیه بۆ یه کلا بیکردنه وه و ساغکردنه وه ی نه م گرفته پیوستمان به وه هه یه که یاسای تاییه ت به برکه کردنمان هه بیئت، به باوه پی ئیمه ش وا په سندرته دارپشتنی یاسایه کان له ده ستنیشانکردنی پیگه ی بزوین و نه بزوین له وشه دا هه ل به ینجریت، نه و جا ژماره ی برکه ی له وشه دا پی دیار بخریت.

۲ - ده رخشتنی پله بزوینه کان: به تاییه تیش بزوینی (و)، چونکه له هه ندی وشه ی وهک (نووسین، که رکوک، بووک، نووستن، چونکه، پوخسار.... تاد دا که پله بزوینی (و) یان تئیدا یه، هه ندی که س به تاک و هه ندیکی تر به جوت ده یاننووسن، له مه شدا جیاوازی دروست ده بیئت، بۆیه پیوسته یاسایه کمان هه بیئت که پیگه ی کورت و دریز دیاریخات، نه و جا تاک و جوت نووسینی له سه ر ریک بخریت، به باوه پی ئیمه ش نه م گرفته له برکه کردنی وشه کاندا چاره ده بیئت، چونکه به هۆیه وه پیگه ی بزوینه کان ده رده که ویت تا له هه ر پیگه یه کدا به شیوه یه ک بنووسریت، بۆیه پیوسته له دارپشتنی یاسایه کاندا په چاوی پیگه ی بزوینه که بکریت، نه و جا یاسای

لئ هال بهینجریټ.

۳- لکاندن و نه لکاندنې وشه و نه فیکسه کان: ههروهک ده زانین زمانی کوردی زمانیکې لیکدراوه، بویه زوربهی وشه کانی به لیکدراوی دروست ده بن، نه مهش گرفتی لکاندن و نه لکاندنې له نووسیندا دروست کردوه، چونکه هندی کهس وشه یهک پیکه وه ده لکینن و هندیکی تر هه مان وشه پیکه وه نالکینن، بۆ نمونه وشه ی وهک (دهست نیشان کردن، هال گرتن، تی هال دان..... تاد.) که به دوو شیوه و زیاتر ده نووسریټ به بیئ نه وهی واتای بگورپټ، بویه پیویسته یاسایه کمان هه بیټ، که نووسینی وشه کان وه کوو یه کتری لئ بکات، به باوه پری نیمهش و چاکتره له جیاکردنه وهی به شه کانی ناخاوتن و نامراز و نیشانه کان، له پری برکه کردنی وشه کانه وه، یاسا بۆ نه م حاله تانه دابریټریت تاوه کوو به فیرکردن، نووسه ران فیریکریټ که له چ حاله تیکدا وشه لیکدراوه که بلکینریټ و له چ حاله تیکې تر دا نه لکینریټ.

۴- نووسینی وشه خوازراوه کان: به لگه نه ویسته که زمانی کوردیش وهک هه زمانیکې دیکه وشه ی له زمانی بیگانه خواستوه و ناتوانریټ تازه دهره باویټریټ، چونکه که لیتنیکیان پرکردوه ته وه و جیکه ی خویان له ناخاوتندا گرتوه، به لام له بهر نه وهی له نووسیندا جیاوازی بیروپای لئ دروست ده بیټ، بویه پیویستمان به یاسایه ک هیه تا نووسینیان وه کوو یه کی لئ دیت، به باوه پری نیمهش و په سندرته له پله ی یه که مدا هه ول بدریټ وشه خوازراوه کان بگورپټریټ، نه و جا نه گه نه کرا، یان و پیویستی ده کرد له نیوان دوو که وانه دا به ریټنوسی خویان بنوسریټ.

له کۆتاییدا ده لیتن نه گه ر بمانه ویټ ریټنوس بۆ نووسینی کوردی دروست بکین، ده بیټ قوناعی ریټنوسی جی به لیتن، تا نووسین له هونه روه بۆ زانست بگورپټ، له م حاله ته شدا ده بیټ یاسامان

هه بیټ، که نووسینی وشه کانی پی بکریټ، نه و جا له پروسه ی خویندن و فیرکردندا نه م یاسایانه بسه پیټریټ، چونکه به دانان و فیربوونی یاسا، راستترین ریټه و به لگه دارترین شیوه نووسین په یرو ده کریټ، که له وانه یه به شی هه ره زوری نووسه ران به لایانه وه په سندرته بیټ، چونکه یاسا، به ماکان دهره خات، نووسینی وشه کان هاوشیوه ده کات، گرفته کان چاره ده کات، جیاوازییه کان به لایه کدا ده بات که توانایی ریټکه وتنی له سه ر هه بیټ، چونکه و ده کات بیروبو چونه کان به یاسا پشت نه ستورین، له نه نجامی نه مه شدا ده ست راهاتن له سه ر شیوه نووسینیک دروست ده بیټ که به یاسا ریټ خرابیټ، له مه شدا نه و راستیه مان بۆ دهره که ویټ که ریټنوس له خویوه دروست نابیټ، به لکوو دروست ده کریټ، چونکه یاسا به خالی جیاکه روه له نیوان ریټنوسی و ریټنوس ده زانریټ، بویه نابیټ بلیتن چۆن هاتوه با هه روا بیټ، تا به تیټه پینی سه رده مه کان، نووسینه که مان خوی سه روه ر ده کات، چونکه تا یاسا نه بیټ، ناتوانریټ راست و هه له ی نووسین دیار بخریټ، هه ر نووسینیکیش نه گه ر نه توانریټ راست و هه له ی به یاسا لئ دیار بکریټ، به ریټنوس نازانریټ، به لکوو نه وه هه ر له قوناعی هونه ر و هه په مه کی دایه، که له باشتترین حاله تدا ریټنوسی لئ دروست ده بیټ.